

အမှတ်စဉ်(၂၇)

အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

ဓမ္မပျူဟာ သင်တန်းသားများ

၏

မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုခြင်း

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၂ ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၀ ပြည့်နှစ်၊
တပို့တွဲလပြည့်ကျော်(၁၂) ရက်၊ (၂၁-၂-၂၀၀၉) ပထမနေ့၊ တပို့တွဲလပြည့်ကျော်
(၁၃)ရက်၊ (၂၂-၂-၂၀၀၉) ဒုတိယနေ့များ၌ ဓမ္မဗျူဟာ သာသန မာမကအဖွဲ့၊
လူပုဂ္ဂိုလ်များဆိုင်ရာ ဓမ္မစာပေ သင်တန်းကျောင်း (ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်း) တွင်
ပြုလုပ်အပ်သော "အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ ဗဟုသုတနှင့် အမေးအဖြေများ"
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြု တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်
ဆရာတော် ဒေါက်တာ နန္ဒမာလာဘိဝံသ မှ ပြန်လည်ဖြေကြား ရှင်းလင်းသည်။

* * *

ဓမ္မဗျူဟာသင်တန်းသားများ၏ မေးခွန်းများကို ဖြေဆိုခြင်း
ဆရာတော်၏ အဖွင့်စကား

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောကြားတော်မူခဲ့တဲ့ ပိဋကတ်သုံးသွယ်၊ နိကာယ်ငါးဖြာ၊ ဓမ္မာက္ခန္ဓာပေါင်းရှစ် သောင်းလေးထောင် တရားတော်တွေထဲမှာ ဓမ္မပဏ္ဏာ ဆိုတဲ့ ဓမ္မမေးခွန်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သုတ္တန်တွေ တော်တော်များများရှိတယ်။ အဲဒီလိုမေးတဲ့အခါမှာ မေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ (intention) ရည်ရွယ်ချက် (၅)မျိုးရှိတယ်။ အဲဒီ ရည်ရွယ်ချက်(၅)မျိုးအရ မေးခွန်း(၅)မျိုးကို ခွဲခြားဖော်ပြတယ်။

(၁) အဒိဋ္ဌဇောတနာ = အဒိဋ္ဌ ဆိုတာ အဖြေကိုကိုယ်မသိလို့ သိချင်လို့မေးတဲ့ဟာမျိုးပေါ့။ အဒိဋ္ဌဇောတနာ - ကိုယ်မသိတာကို ဖော်ပြတာ။ ဒါလေးဖြင့်မရှင်းဘူး၊ ဒါလေး သိချင်တယ်။ အဲဒါ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ။ မသိလို့မေးတဲ့ မေးခွန်းပေါ့။ မသိတာကို သိချင်လို့မေးတဲ့ မေးခွန်း။

(၂) ဒိဋ္ဌသံသန္တနာ = ဒိဋ္ဌဆိုတာ ကိုယ်သိပြီးမြင်ပြီးအကြောင်းအရာကို၊ သံသန္တနာဆိုတာ သူများနဲ့တိုက်ဆိုင်ကြည့်ချင်တာ။ ငါသိထားတဲ့အသိနဲ့ သူသိထားတဲ့အသိ ကိုက်ညီမှုရှိရဲ့ လား၊ ငါ သိထားတာ မှန်ရဲ့ လားလို့ တိုက်ဆိုင်နှိုးနှောကြည့်ချင်တဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့မေးတာကျတော့ ဒိဋ္ဌသံသန္တနာ။ သံသန္တနာ ဆိုတာ နှိုးနှောတိုက်ဆိုင်တယ်လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။

(၃) ဝိမတိစ္ဆေဒနာ = ဝိမတိဆိုတာ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူး၊ သံသယဖြစ်တယ်။ ဆေဒနာဆိုတာ ဖြတ်တောက်ဖယ်ရှားတာ၊ ကိုယ့်စိတ်ထဲမှာ သံသယဖြစ်နေတယ် ဟုတ်သလား၊ မဟုတ်ဘူးလား မ ဝေခွဲနိုင်ဘူး။ မဝေခွဲနိုင်ဘူးဆိုတာ ကိုယ်မသိတဲ့အရာနဲ့မတူဘူးပေါ့။ သိသလိုလို မသိသလိုလို၊ ဒါက မှန်သလား၊ ဒါက

မှားသလားလို့ မဝေခွဲနိုင်တဲ့ဟာမျိုး သံသယကို ဝိမတိလို့ခေါ်တယ်။ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတာနဲ့ အတူတူပဲ။ အဲဒါကိုဖယ်ရှားလိုလို့ မေးတဲ့မေးခွန်းကို ဝိမတိစ္ဆေဒနာ မေးခွန်းလို့ခေါ်တယ်။

(၄) အနုမတိပုစ္ဆာ = အနုမတိဆိုတာ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ထင်မြင်ချက်ကို သိချင်လို့မေးတာ။ သူများကိုစူးစမ်းချင်လို့မေးတာ။ အမေးခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ သဘောထားကို သိချင်လို့မေးတဲ့မေးခွန်း။ အနုမတိဆိုတာ သူတစ်ပါးရဲ့ ထင်မြင်ယူဆချက်၊ အဲဒါကိုသိချင်လို့မေးတဲ့မေးခွန်းက အနုမတိပုစ္ဆာ။ အခြားသူတစ်ယောက်သိသည့်အားလျော်စွာ ဖြေနိုင်အောင်မေးတဲ့ မေးခွန်းမျိုးပေါ့။

(၅) ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ = ကထေတုဆိုတာ ကထေတုံ - အဖြေပေးချင်လို့ အဖြေပေးရန်၊ ကမျတာ - လိုချင်တယ်။ ဆိုလိုတာက “ကထေတုကမျတာ”ဆိုတာ အဖြေပေးချင်လို့ မေးတဲ့ မေးခွန်း။ ကျမ်းဂန်တွေမှာ အဲဒီလိုမေးခွန်း (၅)မျိုးရှိတယ်။

အဒိဋ္ဌဇောတနာဆိုတာ ကိုယ်မသိလို့ ကိုယ်မသိကြောင်းဖော်ပြပြီး မေးတဲ့မေးခွန်းမျိုး။ ဒိဋ္ဌ သံသန္တနာဆိုတာက ကိုယ်သိပြီးသားအကြောင်းအရာကို သူများနဲ့တိုက်ဆိုင်ကြည့်ချင်လို့ မေးတဲ့ မေးခွန်းမျိုး။ ဝိမတိစ္ဆေဒနာဆိုတာ သံသယရှိလို့၊ သံသယကို ဖယ်ရှားလိုလို့ မေးတဲ့မေးခွန်းမျိုး။ အဲဒီ မေးခွန်းသုံးမျိုးက မြတ်စွာဘုရားရှင်တွေမှာ ဘယ်တော့မှမရှိဘူး။ ဘယ်တော့မှ မမေးဘူးပေါ့။ မြတ်စွာဘုရားက မသိတာဆိုတာလည်း မရှိဘူး၊ သိပြီးသားကိုလည်း သူများနဲ့တိုက်ဆိုင်ကြည့်နေဖို့ လည်း အားနည်းချက်မရှိဘူး။ သံသယဆိုတာလည်း လုံးဝမရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမေးခွန်းသုံးမျိုးက မြတ်စွာဘုရားတွေနဲ့ မသက်ဆိုင်ဘူး။ ဒါပေမယ့် မြတ်စွာဘုရားကလည်း မေးခွန်းတွေမေးတယ်။ နောက်ဆုံးမေးခွန်းနှစ်မျိုးထဲက တစ်မျိုးမျိုးကို မြတ်စွာဘုရားက မေးလေ့ရှိတယ်။ အနုမတိပုစ္ဆာဆိုတာ တရားကိုနာယူတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အလိုဆန္ဒ၊ အသိဉာဏ်ကိုစမ်းသပ်လိုလို့ မေးတာမျိုး။ ဥပမာ အားဖြင့်

အနတ္တလက္ခဏသုတ်ထဲမှာ “ရူပံ နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါ - ရဟန်းတို့၊ ရုပ်တရားဟာ နိစ္စလား၊ အနိစ္စလား”ဆိုတာ ဒါ ရဟန်းတွေရဲ့ အသိဉာဏ်ကိုမေးတဲ့ သဘောမျိုးပဲ။ ရဟန်းတွေရဲ့ အလိုဆန္ဒအား လျော်စွာ ရှင်းလင်းအောင်မေးတဲ့မေးခွန်းမျိုး။ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာကို မြတ်စွာဘုရားတွေ မေး လေ့ရှိတယ်။ အဖြေပေးချင်လို့မေးတဲ့ မေးခွန်းမျိုး။ ဗမာစကားမှာလည်း ပြောလေ့ရှိတယ်လေ။ “ဒါ ဘာလဲဆိုတော့ ...”ဆိုတာမျိုး။ မေးခွန်းမေးလိုက်တာ။ သူ့ဘာသာ အဖြေပေးမှာလေ။ “ဒါ ဘာ ကြောင့်လဲလို့ဆိုလျှင်...” ကိုယ့်ဘာသာအဖြေပေးဖို့မေးတဲ့ မေးခွန်းမျိုး။ အဲဒီ မေးခွန်းမျိုးကို ကထေ တုကမျတာပုစ္ဆာ လို့ခေါ်တယ်။ အဘိဓမ္မာကျမ်း ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မှာ “ကတ မေ ဓမ္မာ ကုသလာ” မြတ်စွာဘုရားက မေးခွန်းထုတ်လိုက်သည်။ “အဘယ်တရားတွေဟာ ကုသိုလ်လဲ၊ ကုသိုလ်ဆိုတာ ဘယ်တရားတွေလဲ”လို့ ပထမမေးခွန်းထုတ်ပြီး၊ ပြီးမှ အဖြေပေးတယ်။ “ယသ္မိ သမယေ ကာမာဝစ ရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ” ဆိုပြီး ဖြေသွားတာ။ ကိုယ်တော်တိုင်ဖြေဖို့ မေးတဲ့မေးခွန်းမျိုးဖြစ်တယ်။

အဲဒီ တော့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ တရားဒေသနာတော်တွေထဲမှာ ဟောဒီမေးခွန်းနဲ့ပတ်သက်တာတွေ အများကြီးရှိတာပေါ့။ အထူးသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာနဲ့ အရှင်ကောဠိကတို့ရဲ့ အမေးအဖြေ ခန်းတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့ စုဆောင်းလိုက်မယ်ဆိုရင် တစ်စုတည်းရနိုင်တယ်။ တစ်ခါ တလေစိတ်ကူးမိတယ်။ “ဓမ္မပဏ္ဏာ”ဆိုပြီး ဓမ္မမေးခွန်းတွေနဲ့အဖြေတွေကိုစုပြီး စာအုပ်တစ်အုပ်ရိုက်မယ်ဆိုရင် မိလန္ဒပဏ္ဏာ ကျမ်းကြီးလောက် ရှိနိုင်တယ်ပေါ့။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောတဲ့ တရားတော်တွေထဲမှာ “ဝေဒလ္လ”ဆိုတာရှိတယ်။ ဝေဒလ္လ ဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ်က မေးခွန်းမေးတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကကျေနပ်ပြီး ထပ်ထပ်မေးတယ်။ မေးခွန်းရဲ့ အဖြေသိရတော့ စိတ် ထဲကကျေနပ်ပြီး နောက်မေးခွန်းတစ်ခုထပ်မေးပြန်သည်။ အဲဒီ လို အမေးအဖြေသုတ္တန်တွေကို ဝေဒလ္လ လို့ခေါ်တယ်။ တခြားသုတ္တန်တွေမှာလည်း အမေးအဖြေတွေမြောက်များစွာ

ရှိတယ်ပေါ့။

မေးခွန်းနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ အဖြေဆိုတာ လာရမယ်။ သို့သော်
မေးခွန်းတိုင်းဖြေရမှာလား ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ မေးခွန်းပုစ္ဆာကို
အဖြေပေးရမယ့်ပုစ္ဆာအမျိုးအစား၊ မဖြေဘဲထားရတဲ့ ပုစ္ဆာအ
မျိုးအစားဆိုပြီးထပ်ပြီးခွဲတာ ရှိသေးတယ်။အဖြေနှင့်ဆက်စပ်ပြီး ခွဲခြားတဲ့မေးခွန်းက
(၄)မျိုးရှိတယ်။

*